

Umbra eunucului

L a mult, mult timp după ce s-a petrecut tot, la masă, cu ochii negri și pielea desăvârșită a Júliei în fața mea, m-am întrebat când anume a-nceput să mi se facă ferfeniță viața. Întrebarea m-a luat pe nepregătite și imediat mi-a trecut prin gând, ea la ce s-o gândi? Am privit-o cu coada ochiului: era concentrată pe meniu, șovăia încă între antricot și file. Îmi fusese de-ajuns o aruncătură de ochi ca să-mi dau seama că decorația din restaurant era mai mult decât execrabilă. Când au început să se facă praf toate? Poate totu-ncepuse cu mulți ani în urmă, deruta mea civică era deja depășită, în vinerea ploioasă de toamnă când, după masa de prânz, a bătut cineva la ușă și tata, n-o făcea niciodată, s-a dus să deschidă. De parc-așteptase bătaia-aia. Pe urmă, noi am tot reconstituit: vorbise cu nu știam cine, în picioare, pe scară. Se vede că ne spusese, sau le spusese pereților, c-o să iasă o clipă și dus a fost. Ploua și ieșise-n stradă-n papuci și-n cămașă. Mult timp după aia am avut prilejul să-mi ies de disperare din minți că nu mi-am dat seama că bătaia-n ușă era importantă; puținele momente-cheie din viață ne trec fără să ne dăm seama și pe urmă ne pierdem restul existenței noastre nenorocite încercând zadarnic să le recuperăm. Pe-atunci eram acasă, căci nu de mult mă despărțisem de Gemma.

Mi-e viața plină de momente-cheie ce-mi lunecă printre degete ca niște pești, cât eu casc gura la televizor sau dezleg cuvinte încrucișate. De câte ori nu m-a cuprins disperarea că nu-mi pot scoate din cap zâmbetul Teresei în față la Ritz. O amintire pe care nu știu să mi-o smulg, mă face încă să plâng, ca o febră. Teresa-mi zâmbise în fața intrării scaldate-n lumini a hotelului; și eu, câțiva pași mai încolo, în întuneric, răsuflând greu. Și ea întorcând spatele, încă zâmbind, căci eu stam mut, ca o păpușă de bâlci. Nu, nu voiam să mă gândesc la asta acum. Trebuia să fiu atent la meniu și la decizia concretă a Júliei: carne, dar de care, și hotărăște-te-odată, mi-e foame. Dar așa fusese, nu-și pierduse, Teresa, zâmbetul, în fața hotelului Ritz, la Piccadilly. În sfârșit, m-am uitat la meniu: unul din cele dulcege, cu pretenții de literatură, care nu doar indică felurile, le canonizează. Și Júlia și ochii ei negri și vocea-i de catifea, care m-atrage ca un hău adânc, dar pe care n-am cum s-o iubesc, prea mă simt obosit.

Jaume Cabré

De fapt totu-ncepuse în urmă cu câteva ore, când Júlia-mi propusese să mergem la cină, că numai eu puteam s-o ajut, zicea. Sau nu: explodase de dimineață, în plină înmormântare, la cimitir. De-atunci îmi întorc pe toate fețele viața. Stăteam ceva mai departe de rude, trăsnite de moartea neașteptată, și mă apăram după niște ochelari fumurii. Rovira m-a recunoscut însă și-a pus mâna pe mine. Și-apoi, juma de pachet de Camel de confidențe. Acolo, în cimitir, înainte să mă anexeze Rovira, am înțeles, ca-ntr-un fel de iluminare, că n-o să am niciodată curajul să dezminț versiunea oficială care prezenta moartea lui Bolós ca pe-un accident nefericit și inexplicabil. Doar eu știam că am pe robot un enigmatic „Sunt Franklin, Simon: careva ne vânează”, înregistrat miercuri seara. Apoi a venit joia cu veștile ei și vineri, la-ntoarcerea de la cimitir, telefon de la Júlia: îmi propunea să cinăm împreună.

Boarea plăcută din cimitir îmi adusese aminte de-un vânt mai cald, plin ochi de frică, în munții Qurnat al-Sawda. Și-acceptasem, aproape fără să lupt, că, în ciuda presupusei mele etape eroice, acum trebuie să-mi găsesc adăpost după niște ochelari fumurii și să fac pe prostul și să zic da, da, un accident absurd și nefericit. Și stânga-mprejur înainte să fiu dezarmat de-o privire întrebătoare-a Mariei. Și, la telefon, Júlia.

- Ei: ce condiție?

- Să mă lași s-aleg locul - zisese Júlia.

Și-am zis în gând da, slavă Domnului; și eu sunt singur, nu-s în apele mele, cu Bolós în cap și spaima-n suflet. Ce laș; n-aș fi rezistat nici privirii Mariei, în cimitir.

- Bine: accept. Unde vrei să mă duci?

- Surpriză... Un restaurant foarte plăcut, deschis nu de mult. Avem de vorbit, mult, Miquel.

- Despre ce?

- Despre tot. Despre Bolós. Am de scris articolul despre el.

- Articolul?

- Nu ți-a spus Duran? Un număr omagial.

- Lăsați-l, pe Bolós, în pace.

- Ce-i cu tine? Nu crezi că-i bine?

Jaume Cabré

- Fantastic! - Și punându-mi la bătaie fantezia: - Pe bune.

N-am știut niciodată să mă prefac și Júlia și-a dat imediat seama:

- Nu crezi că-i bine.

- Ba da, omule. Dar ce știi tu de Bolós?

Acum tăcea Júlia, o tăcere, mi s-a părut, ciudată; nu prea știa să se prefacă nici ea.

- Nu, dar răscolesc arhive și-așa. Nu? - Pauză incomodă și pentru ea și pentru mine. - Dar n-am informații de când era mai tânăr; și tu... - Și-a dres glasul: - Ei? - Și ca să mă convingă: E un restaurant foarte drăguț, fac o friptură minune și tu trebuie să te relaxezi.

Argumentele erau solide și-am răspuns, perfect, sunt al tău. Putea fi o soluție să nu mai stau pe-ntuneric, pe canapea, cu gândul la Teresa, la Bolós, la mine, la Teresa și la frica stârnită de telefonul glasului răgușit ce m-amenința c-o pedeapsă cumplită, de parcă n-ar fi știut că pedeapsa cea mai mare e să fiu obligat să-mi aduc aminte o viață-ntreagă de prosopul ud și de becul de douășcinci. Și de Teresa.

Júlia venise să mă ia la opt și-n loc să se urce-n mașină, îmi oprise mâna c-un zâmbet complice: voia cheile. Voia să ducă jocul surprizei până la capăt. Și, cum un zâmbet de femeie mă dezarmează întotdeauna, i-am încredințat cheile și viața; tot c-un zâmbet, de neîncredere însă, căci sunt un copilot realmente dezastruos. Și-n plus, știu că Júlia e o șoferiță nostalgică și pasionată, vorbește-ntruna, gesticulează, uită de volan, scrâșnește vitezele și, doar foarte din când în când, fără chef parcă, ține seama de circulație. Așa că m-am pregătit să suport puțin, un puțin care-a fost foarte mult, căci s-a dovedit că restaurantul atât de plăcut nu era-n Barcelona. Pe ieșirea dinspre Meridiana circulația era acceptabilă și schimbările de bandă bruște și gratuite, aproape poetice, specifice Júliei, făceau să mi se zgârcească buricul. Dacă nu altceva, cel puțin fata asta o să-mi pună gândurile negre pe fugă.

- Nu vrei să-mi spui unde mergem?

Nu. Tu rezumă-te să plătești.

- Dacă-i treabă de slujbă, o să-l pun pe Duran să plătească.

Jaume Cabré

- Nici n-o să vrea s-audă.

- Mai vedem noi.

Și-a pus pe genunchiul meu mâna și-acolo-a uitat-o. Eu, cu Júlia?

Ne-am strecurat cu chiu cu vai pe autostrada spre Feixes, în trâmba de mașini care părăseau Barcelona. Bănuiesc c-aveam o figură de tâmp, înmuiat de gestul tandru al Júliei, cu ochii la linia discontinuă pe care o călca-ntruna ca să se simtă mai sigură.

- Nu-s în apele mele.

- Nici eu.

- Halal cuplu!

- Cina e un omagiu lui Josep Maria.

- Care Josep Maria?

- Bolós. - Și, c-o schimbare de ton învăluitoare:- E incredibil cum conduc oamenii! Ai observat?

- Bolós era prietenul meu de suflet - am insistat. Ce-ar fi să treci pe banda ta?

- Ah, Miquel... Nu-ncepe, da?

Am tăcut și-am privit spre albia râului Ripoll, peisajul care-mi sta la-ndemână, și pentru câteva clipe am vrut să uit că Júlia are obiceiul să conducă în piezișul șoselei.

- Știi că mă duci spre casa mea? - Am zis-o mai mult să rup tăcerea care dura de patru kilometri și jumătate.

- Ei! Cum, nu ești din Barcelona?

- Nu. În Barcelona trăiesc. Dar de când mă știu sunt din Feixes.

- Ce chestie!

Alți opt sute de metri tăcere.

- Ca să vezi!

Am ciupit-o de obraz, ceea ce-a provocat o bruscă schimbare de bandă.

- Nu-i nici o nenorocire să nu fii din Barcelona, omule!

Jaume Cabré

- O fi! Dar n-are cum fi ușor.

- Se depășește de obicei cu succes.

Sabadell era-n dreapta și noi, tot oblu.

- Din Feixes ești dinspre tată sau dinspre mamă?

- Dinspre tată, bunic, străbunic și străstrăbunic. Familia mea din partea tatei se pierde prin veacuri în istoria cea mai îndepărtată a locului.

- Ooo!

- Ce?

- Ooo!

- Da. Dacă ești în stare s-asimilezi, pot să-ți arăt într-o zi arborele genealogic. Am unul, foarte bine făcut. Eram o familie cu trecut și cu conștiința c-avem trecut.

- Erați?

- Eram.

- Ca noi. Abia am cunoscut un bunic.

- Eu, pân-acum patru ani, aveam unul: mă rog, un unchi-bunic. Unchiul Maurici. Era cu totul aparte.

- Prin?

- Așa, pur și simplu. Avea o sută de mii de ani, o memorie de elefant și-i fila o lampă. - Am privit-o cu coada ochiului să văd dac-o interesează ce-i spun. - Unchiul era-n familie oaia neagră.

- Fusesse-n America și toate cele, nu?

- Nu. Îl urau toți.

- Și tu?

- Nu. Eu, nu.

Júlia mi-a aruncat o privire furișă cât trecea fără semnalizare pe banda de ieșire de pe autostradă.

- O să mi-l prezinți? - a zis, fără să observe că mașina din față frâna.

Jaume Cabré

- E mort. - Am frânat și noi la timp, chiar când începea să-mi înghețe sângele-n vine. - Nu goni așa.

- Ce?

- Știi tot ce știu despre familie fiindcă el păstrase toate hârtiile de pe mapamond. Știa tot.

- Tot?

- Da, omule. Orice familie are pe cineva pe post de memorie, nu?

- A mea nu. Nici nu știu dacă suntem o familie. - Și, când era deja pe drumul lateral, a riscat: - Bănuiesc că pe-aici se putea gira.

- Omule... E semn de interzis, dar pentru tine asta n-are cum fi o piedică, nu?

- Mamăăă, unde-i semnul?

- Am trecut de el. - Am făcut observația c-un fir de glas, înainte să pot respira. - Liniștește-te, acum e deja dublu sens.

- Chiar mi s-a făcut foame, știi? - A ezitat în fața unui semafor roșu, dar pân' la urmă-a frânat, în călduroasele și entuziastele mele aplauze-n gând. - Ajungem imediat, dacă nu mă pierd.

N-am profitat de ocazie să-i spun că unchiul Maurici și-a petrecut ultimul an de viață la balamuc, nici că-l iubisem în ciuda a tot ce se-ntâmplase, nici c-a fost singurul om din familie, cu excepția mamei, cu care-avusesem lungi și zăbavnice discuții. Nu știam dacă i-aș putea povesti vreodată așa-ceva Júliei.

Când mi-am dat seama despre ce-i vorba, Júlia parca deja după ureche pe esplanada din fața restaurantului. Cum, cu limba scoasă, era ocupată să bușească mașina din față cât mai ușor posibil, nu și-a dat seama c-am amuțit.

- ăsta-i restaurantul?

- Mhî. - Suspîn de ușurare. - Ce părere ai?

- Premiu-ntâi la parcare. ăsta-i restaurantul?

- Ți-am spus că da.

Jaume Cabré

Am preferat să tac. Când coboram din mașină, picioarele-mi tremurau. Era încă multă lumină, erau încă zile de vară. N-am putut evita să nu-mi pironesc pe mălin ochii; crescuse mult, îl țineau ultradichisit. M-am apropiat, dar nu m-am priceput să aud cuvintele pe care mi le adresase în ultima lui lungă scrisoare unchiul Maurici. Ceasul solar era pe zidul cu trandafirul, inutil, fără soare, fără trandafir, și-un fir de vânt rămas în mesteceni ostatic îi legăna blând. Aparent, toate erau la locul lor.

- Ei, ce zici? - Cu brațu-ntins, Júlia arăta spre clădire, ca un pescar spre bibanul de mare tocmai prins. Ce să-i fi spus? căci iubita mea Júlia m-adusese chiar la casa mea, casa Gensana, casa în care m-am născut și-n care-am crescut, și-am plâns și-am visat. La casa din care fugisem când venise ceasul.

Umbra eunucului

Traducció al romanès de Jana Balacciu Matei